

สารคดีท่องเที่ยว
เขมรประวัติศาสตร์

กาตอิสาว

สารคดีท่องเที่ยว อังประวดีศาสตร์

ภาคอีสาน

ลำจุล ฮาบเจริญ
เรียบเรียง

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือชุด “สารคดีท่องเที่ยวอิงประวัติศาสตร์” ชุดนี้ จะมีทั้งหมด
จำนวน ๕ เล่ม ส่วนในเล่มนี้จะกล่าวถึง ภาคอีสานของประเทศไทย จำนวน
๒๐ จังหวัด ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ สถานที่
ท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณี สถานศึกษา รวมถึงร้านอาหารที่น่าสนใจ
หนังสือชุดนี้จึงเหมาะสำหรับทุกท่านเพื่อไว้ศึกษา หรือใช้สำหรับการ
ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ด้วยความปรารถนาดี

ดวงกมลพัลลิขัง

คำนำผู้เรียบเรียง

สารคดีท่องเที่ยวอิงประวัติศาสตร์

ภาคอีสาน

คำว่า “ภาคอีสาน” ได้เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ แห่งราชวงศ์จักรี ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง ภาค และอุปราชประจำภาคขึ้น โดยให้รวมมณฑลตั้งแต่ ๒ มณฑลขึ้นไปตั้งเป็นภาค แต่ละภาคมีอุปราชประจำภาค ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ รับราชการฝ่ายพลเรือนต่างพระเนตรพระกรรณ มีอำนาจเหนือข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งบรรดาที่รับราชการประจำอยู่ในภาคนั้นๆ ทว่าราชอาณาจักร ตำแหน่งอุปราชขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ มีหน้าที่บังคับบัญชาตรวจตราแนะนำข้าราชการให้เป็นไปตามกระแสพระบรมราชโองการ และพระราชกำหนดกฎหมาย ทั้งดारीให้ทำนุบำรุงพระราชอาณาจักรในภาคนั้นๆ

อุปราช มีอำนาจเหนือสมุหเทศาภิบาลมณฑล และผู้ว่าราชการจังหวัดในภาคนั้นๆ การปกครองจึงมีภาค, มณฑล, จังหวัด, อำเภอ, ตำบล และหมู่บ้าน

จึงได้มีการจัดตั้งภาค ภาคพายัพ (ภาคเหนือ) ภาคทักษิณ (ภาคใต้) ภาคอีสาน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ขึ้น เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ (จากราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. ๒๔๖๕)

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้ภาคอีสานมี ๒๐ จังหวัด จังหวัดที่เกิดใหม่ล่าสุดของภาคอีสานคือจังหวัดบึงกาฬ มีผลตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ นับเป็นจังหวัดที่ ๗๗

พื้นที่ภาคอีสานทั้งภาค เคยอยู่ในเขตอิทธิพลขอมมานานนับได้หลาย ศตวรรษ ดูได้จากโบราณวัตถุที่เป็นศิลปะขอมกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดใน ภาคอีสาน พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ สวรรคต ปี พ.ศ. ๑๗๔๔ นับแต่นั้นมาขอม เริ่มเสื่อมอำนาจลง ชาวไทยที่อยู่ภายใต้การปกครองของขอม เริ่มมีปฏิกริยา ต่อต้านขอม ส่วนชาวไทยที่หลบหนีอิทธิพลขอมออกจากพื้นที่ เริ่มเคลื่อนย้าย เข้ามาในพื้นที่

ในปี พ.ศ. ๑๘๐๐ อาณาจักรสุโขทัยเริ่มเป็นที่รู้จัก ด้วยการสถาปนา ของพ่อขุนบางกลางหาว หรือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ในปี พ.ศ. ๑๘๔๓ พระเจ้าอู่ทอง ได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นใน กลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งอดีตเคยเป็นแคว้นอโยธยามาเก่าก่อน

อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอู่ทอง และอาณาจักรอยุธยา เริ่มมี บทบาททางการปกครองในพื้นที่ที่เคยอยู่ภายใต้อิทธิพลขอม ในสมัยขอม มีอำนาจในพื้นที่ภาคอีสาน มีผู้อยู่อาศัยอย่างบางเบา ส่วนหนึ่งถูกเกณฑ์ แรงงานไปสร้างปราสาทต่างๆ ในพื้นที่อิทธิพลของขอม อีกส่วนหนึ่งหลบหนี ออกนอกเขตอิทธิพล

เมื่อเหตุการณ์ในอาณาจักรล้านช้างเกิดความไม่สงบ ประชาชนฝั่ง ซ้ายแม่น้ำโขง อพยพหนีภัยข้ามฝั่งโขงมาหาความสงบในฝั่งขวาแล้วตั้งเป็น หมู่บ้าน แล้วพัฒนาขึ้นเป็นเมือง จึงเป็นประวัติศาสตร์อีกหน้าหนึ่งของภาค อีสาน

หนังสือเล่มนี้ นอกจากจะเป็นหนังสือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเมือง ไทยแล้ว ยังเติมเต็มให้แก่ผู้อ่านด้านประวัติศาสตร์ ประวัติการตั้งเมือง แล้วเปลี่ยนมาเป็นจังหวัด ทุกจังหวัดของภาคอีสาน ซึ่งข้าพเจ้าหวังว่าจะ ได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้อ่านด้วยครับ

ขอได้รับความปรารถนาดีจากผู้เรียบเรียง

ลำจุล ฮวบเจริญ

คุยกับผู้อ่าน

หนังสือสารคดีท่องเที่ยวอิงประวัติศาสตร์เล่มที่อยู่ในมือท่านนี้ ข้าพเจ้าเรียบเรียงด้วยความตั้งใจที่จะให้แปลกไปจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวฉบับอื่นที่เรียบเรียงกันขึ้นมา ที่นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกตา สวยๆ งามๆ แนะนำอาหารอร่อยของท้องถิ่น แนะนำสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ให้ความสดชื่นหายเหนื่อยจากการเดินทาง แล้วเดินทางกลับพร้อมกับภาพต่างๆ ที่บันทึกไว้ในสมองในรูปนามธรรม ถึงบ้านแล้วจึงดึงส่วนที่เป็นรูปธรรมในกล้องถ่ายรูป แล้วอัดออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมแล้วเก็บใส่กล่องไว้

แต่หนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้าให้มากกว่าหนังสือเล่มอื่นที่เรียบเรียงกันขึ้นมา เพราะข้าพเจ้าให้ ความรอบรู้ประวัติศาสตร์ของจังหวัดต่างๆ ทั้งภาคอีสาน ด้วยการนำเสนอ

ประวัติความเป็นมา เริ่มตั้งแต่ประวัติการตั้งเป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล แล้วพัฒนาขึ้นเป็นเมือง เป็นจังหวัด ซึ่งหนังสือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ไม่มี

การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ ตัวจังหวัดหรืออำเภอเมืองจะเป็นจุดแรกที่เราไปพักผ่อน สิ่งแรกที่เราควรทราบคือ ระยะทางจาก อำเภอเมือง ที่ท่านพักไปยัง อำเภอ ต่างๆ ในจังหวัดมีระยะทางเท่าใด ใกล้หรือไกล เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการวางแผนการท่องเที่ยวในวันรุ่งขึ้น

ในหนังสือเล่มนี้ ได้บอกกระยะทางไว้อย่างละเอียด ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด

ไม่แต่เท่านั้น ข้าพเจ้ายังค้นคว้าในเชิงลึกทางประวัติศาสตร์มาให้ท่านทราบอีกด้วย อันดินแดนในภาคอีสานทั้งภาค เคยเป็นพื้นที่อยู่ในเขตอิทธิพลของขอม และปัจจุบัน ชนชาติขอมหายไปไหนหมด **เขมร กับขอม** คนละเผ่าพันธุ์กันจริงหรือไม่ ข้าพเจ้าได้อธิบายไว้แล้วในบางจังหวัดของหนังสือเล่มนี้

แม่น้ำโขง เป็นเส้นกั้นพรมแดนหรือรั้วบ้านระหว่างสยามกับลาวซึ่งเป็นญาติสนิท การจะเรียกพื้นที่ดังกล่าว นักภูมิศาสตร์มีหลักซึ่งเป็นสากลอยู่ว่า **ให้หันหน้าตามน้ำ**

ในที่นี้ ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง คือ **ประเทศลาว** ฝั่งขวา คือ **ประเทศไทย**

ภาคอีสาน ขึ้นชื่อในเรื่องการถนอมอาหารที่เป็นปลา “**ปลาร้า**” เป็นอาหารหลักที่แสนจะอร่อย ในจังหวัด**กาฬสินธุ์** ข้าพเจ้าได้บอกวิธีทำปลาร้าในสมัยโบราณว่าทำกันอย่างไร และ “ปลาร้า” ทำจากปลาสด แล้วมาเข้าสู่กระบวนการถนอมอาหาร “**ปลาร้า**” จึงมิใช่ “**ปลาเน่า**”

ในประเทศแถบทวีปยุโรป มีชื่อเสียงในเรื่องการถนอมอาหารประเภทนมวัว ด้วยการแปรรูปเป็นเนยแข็ง (Cheese) ไว้เป็นเสบียงกรังในฤดูหนาว และเนยแข็งนั้นกลิ่นหอมหวานล้นอึ้งๆปลาร้าในบ้านเรา ข้าพเจ้ามีหลักฐานยืนยัน จะเล่าให้ฟัง

ข้าพเจ้ามี “กลุ่ม” ผู้สูงอายุที่ออกกำลังด้วยการเล่นกีฬาเทนนิส ในสนามกีฬาจังหวัดลำพูนอยู่ ๕ ท่าน ทุกท่านอายุใกล้ ๗๐ และ เลย ๗๐ ไปไกลก็มี มาจากต่างสถานที่กัน เนเธอร์แลนด์ **เยอรมนี** อเมริกา (รัฐเมน) ฝรั่งเศส และสวิสเซอร์แลนด์ สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามา เนื่องด้วยบางท่านยังไม่ละวางเสียทีเดียว

Marcos

Ben

June James ผู้ถ่าย

สนามเทนนิสในสนามกีฬา จังหวัดลำพูน

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๗

บางท่านยกครอบครัวมา มีบางท่านมาได้ภรรยาใหม่เป็นสาวล้านนา (ชาวยอง) มีวันหนึ่งเพื่อน**ชาวเยอรมัน** บอกว่าจะกลับไปเยี่ยมบ้านสัก ๒ เดือน ยุติการอะไรที่**เยอรมนี** ฝากซื้อได้

ผมเป็นคนชอบทานเนยแข็ง-ขนมปัง-กาแฟ ตอนเข้าก่อนออกไป สนามเทนนิส เนยแข็งที่ทานเป็นเนยแข็งชนิดกลางๆ มีกลิ่นนมและสาป กลิ่นวัวเล็กน้อยราคา กก. ละ ๗๐๐ กว่าบาท ผมไม่ทราบหรือกว่า เนยแข็ง นั้นมีหลายระดับ จึงฝากเพื่อนซื้อเนยแข็งให้ ๑ กก. ซึ่งเพื่อนท่านนี้ก็ทราบ ว่าผมชอบทานเนยแข็ง จะฝากเงินบาทไปด้วย เพื่อนบอกไม่ต้อง จะซื้อมาให้ก่อน และจะซื้อเนยแข็งที่มีชื่อเสียงของ**เยอรมนี**มาให้

เมื่อเพื่อนกลับมา เพื่อนซื้อมาให้ชิ้นเล็กชนิดเดียวประมาณ ๒๐๐ กรัม (๒ ชีด) บอกว่าเป็นของฝาก ลองชิมดูก่อน กลับถึงบ้านใส่ตู้เย็นไว้

หลายวันต่อมาเมื่อเนยแข็งที่ทานประจำหมด จึงใช้เนยแข็งที่เพื่อน
ซื้อมาฝาก พอแกะกระดาษที่ห่อหุ้มออก กลิ่นฟุ้งเลยครับ นึกแปลกใจเหมือน
กันว่า เอ๊ะ! เนยเดินทางไกลบูดหรือเปล่า?

เมื่อเพื่อนถามถึงเนยที่ซื้อมาฝาก ผมสงสัยเรื่องกลิ่น แต่ไม่กล้าถาม
กลัวเสียเหลี่ยม จึงบอกเพื่อนไปว่า

“เนยที่ซื้อมาฝากอร่อยมาก” เพื่อนหัวเราะชอบใจ

วันหนึ่งไปร้าน “ริมปิง” มีหลายสาขาที่เชียงใหม่ เป็นร้านที่ชาว
ต่างชาตินิยมไปจับจ่ายซื้อของกันมาก สินค้าส่วนมากบอกชื่อและราคาเป็น
ภาษาอังกฤษโดยไม่กำกับภาษาไทยไว้ เราเป็นคนไทยเห็นเข้าจึงนึกในใจ
ด้วยภาษาพ่อชุมรามคำแหงว่า (ขอโทษ) **“เขาไม่ขายให้กูหรือไงวะ”**

ไปที่แผนกเนย เห็นยี่ห้อหนึ่งเป็นรูปกลมแบน เส้นผ่าศูนย์กลาง
ประมาณ ๕ นิ้ว สีเนยและการตัดแบ่งขายลักษณะเดียวกับที่เพื่อนซื้อมา
ฝาก คือ เป็นรูปสามเหลี่ยมขายตรง ก้อน ๑๐๐ กรัม (๑ ชีด) ราคาเกือบ ๓๐๐
บาท/๑,๐๐๐ กรัม (๑ กก.) เกือบ ๓ พันบาท

ตั้งใจซื้อมา ๑๐๐ กรัม เกือบ ๓ ร้อยบาท ปรากฏว่าเป็นเนยแข็ง
คุณภาพเดียวกัน รส-กลิ่น-สี เดียวกัน ท่านผู้อ่านที่เคยทาน Cheese หรือ
เนยแข็งชนิดนี้ จะบอกเป็นเสียงเดียวกันว่ากลิ่นของเนยชนิดนี้คือ

กลิ่นปลาสุกเลาเค็มทอดครับ

จังหวัดในภาคอีสาน มีประเพณีที่แปลกไปจากภาคกลางบ้าง เช่น
ประเพณี ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ (ฮีต ๑๒/ครอง ๑๔) เป็นอย่างไร? ผมนำ
มาเฉลยไว้ที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดในภาคอีสาน แทบทุกจังหวัดมีญาติพี่น้องจากฝั่งซ้ายแม่น้ำ
โขง อพยพมาสร้างบ้านแปงเมืองกันมาก แล้วได้เป็นเจ้าเมืองในเวลาต่อมา
จึงนำประเพณีการปกครองแบบอาญาสี่ หรืออาญาสี่ มาใช้ในการปกครอง

กลุ่มของเขา การปกครองชนิดนี้เป็นอย่างไร มีเฉลยในจังหวัดสกลนครแล้วครับ

ท่านอาจไม่ทราบมาก่อนเลยว่า **พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช** (ทองด้วง-พี่ชาย) ผู้สร้างกรุงเทพฯ ผู้ก่อตั้งราชวงศ์จักรี และ**สมเด็จพระบวรราชเจ้าสุรสิงหนาท** (บุญมา-น้องชาย) ที่ร่วมกรำศึกกันมาแทบทุกสงคราม พี่-น้องคู่นี้เคยเป็นนายกองช้างสมัยกรุงศรีอยุธยา ในช่วงรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ได้เคยติดตามช้างเผือกสำคัญที่แหกโรงช้างจากกรุงศรีอยุธยา แล้วเตลิดเข้าป่าตงไปไกลถึงเทือกเขาพนมดงรัก จังหวัดศรีสะเกษ

มีบอกรายละเอียดการติดตามช้างเผือกสำคัญเชือกนี้ ไว้ในจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดใหญ่อยู่ในอีสานใต้ ผู้ก่อตั้งเป็นผู้อพยพมาจากนครเวียงจันทน์ หัวหน้าชุมชนที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ “ดอนมดแดง” นั้น เรียกสับสนกันไปต่างๆ ตามแต่จะใช้เอกสารจากแหล่งใด

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้นำบทวิเคราะห์ของนักประวัติศาสตร์ลาวท่านหนึ่งคือ “มหาสิลา วีระวงส์” ท่านเป็นมหาบาเรียน (เปรียญธรรม) และเป็นคนไทย แต่ไปมีครอบครัว-รับราชการอยู่ที่นครเวียงจันทน์ ได้ค้นคว้าประวัติศาสตร์ลาว แล้วเรียบเรียงเป็นภาษาลาว รศ.สมหมาย เปรมจิตต์ แห่งภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้แปลออกมาเป็นภาษาไทย ภาษาลาวกับภาษาไทยใกล้เคียงกันมาก แม้ไม่แปลก็พอจะอ่านได้ใจความที่หน้า ๙๐ มหาสิลา ท่านเรียบเรียงไว้ว่า

“...ต่อมาถึงปี พ.ศ. ๒๓๐๒ “พระวรปิตา” หรือที่เคยเรียกกันว่า “พระวอพระตา” ผู้เป็นเสนาบดีผู้ใหญ่ ได้มีความขัดแย้งกันกับพระเจ้า

ศิริบุญสาร ด้วยสาเหตุใดไม่แจ้งชัด ได้พาเอาไพร่พลและญาติพี่น้องของตนประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน อพยพหนีจากเวียงจันทน์ ไปตั้งแคว้นเมืองอยู่ที่หนองบัวลำภู แล้วประกาศตนเป็นอิสระไม่ขึ้นกับเวียงจันทน์

เรื่องพระวรปิตา หรือพระวอพระตา นี้มีความสับสน พุทไม่ตรงกัน บางแห่งเรียก พระวอพระตา บางแห่งเรียก พระตาพระวอ ว่าเป็นคนสองคน บางแห่งเรียก พระวราชวงศา บางแห่งเรียก พระวราชภักดี ซึ่งเป็นคนๆ เดียวกันเรียกต่างกันสับสนไปหมด

พระวรปิตา เป็นตำแหน่งพระราชวงศ์ลาว เป็นสามัญชนมีตำแหน่งในราชการเป็น “นายกong” อยู่บ้านหินโงม ได้อุปการะเจ้าศิริบุญสารจนได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน และยกลูกสาวให้เป็นชายา จึงเป็นเป็นทั้งพ่อตาของเจ้าศิริบุญสารด้วย

ด้วยความชอบสองสถาน พระเจ้าศิริบุญสารจึงยกขึ้นเป็นเจ้าเรียกว่า พระวรปิตา (เจ้าแต่งตั้ง) เมื่อได้รับการยกฐานะให้เป็นเจ้า จึงเกิดอาการกำเริบถึงกับขอตำแหน่งอุปราชจากลูกเขย แต่พระเจ้าศิริบุญสารไม่ยอมตั้งให้เพราะผิดจารีต ทั้งนี้เพราะตำแหน่งนี้มีผู้มิเชื่อสายเจ้า หรือมีเลือดสีน้ำเงินเท่านั้น จึงจะเป็นได้...”

จึงผิดใจกับลูกเขย แล้วอพยพผู้คนไปอยู่ที่บ้านดอนมดแดง ตามที่ประวัติศาสตร์หลายแห่งได้บันทึกไว้

“ในเวลาต่อมา พระวรปิตา มีปัญหาผิดใจกับพระเจ้าไชยภูมิเจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ (เดิมเขียน “จำปาสัก”) จึงได้อพยพครอบครัวถอยขึ้นมาอยู่ที่ “บ้านดอนมดแดง” อันเป็นเขตแดนจังหวัดอุบลราชธานีทุกวันนี้ แล้วได้แต่งตั้งให้ท้าวกำ (บุตรพระวรปิตา) เป็นทูตถือสาส์นและเครื่องบรรณาการลงไปถึงเมืองนครราชสีมา ให้เจ้าเมืองนครราชสีมาเข้ามาเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินไทยที่กรุงธนบุรีขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมาสืบไป”

พระวรปิตานี้ ในประวัติการตั้งเมืองต่างๆ ในภาคอีสานหลายจังหวัด มีชื่อท่านผู้นี้เกี่ยวข้องอยู่ด้วย หลายแห่ง ขอท่านผู้อ่านอย่าได้กังวล บางแห่งผมสามารถแก้ไขได้ แต่บางแห่งผมไม่สามารถจะแก้ไขได้ เช่น ในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องให้เป็นไปตามนั้น

อนึ่ง ประวัติพระวรปิตาขุนนางผู้ใหญ่ลาวท่านนี้ ประวัติที่ถูกต้องนั้น น่าจะเป็นประวัติที่ท่านมหาสิลา วีระวงส์ เรียบเรียงไว้ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้พิมพ์จำหน่าย

ชนชาติไท = ทือพยพจากอาณาจักรน่านเจ้า แล้วไปสร้างอาณาจักรสิบสองจุไท มีเมืองหลวงชื่อ เมืองแกลง (ปัจจุบันอยู่ในประเทศญวน เมืองแกลงเปลี่ยนเป็นเตียนเบียนฟู) แล้วเรียกตนเองว่า “ผู้ไท” ในเวลาต่อมาผู้ไทต่างแยกย้ายไปตั้งหลักแหล่งที่ห่างไกลกันเป็นเวลานาน ทำให้วัฒนธรรมในการแต่งกายแตกต่างกันไป

เมื่อชาว “ผู้ไท” จำนวนมากอพยพเข้ามาอาศัยในแผ่นดินสยาม ชาวสยามพบผู้ไทที่นุ่งซิ่นสีกรมท่าแก่เกือบดำ เสื้อสีเดียวกัน จึงเรียกญาติกลุ่มนี้ว่า “ไทดำ”

ไปพบอีกกลุ่มหนึ่งมีวัฒนธรรมการแต่งกายนุ่งซิ่นสีกรมท่าแก่เกือบดำ แต่กลุ่มนี้สวมเสื้อสีขาว จึงเรียกญาติกลุ่มนี้ว่า “ไทขาว”

ผู้ = เป็นคำไทยเดิม แปลว่า คน ในภาคกลางมีใช้เรียกทับศัพท์ว่า **ผู้คน พลเมือง**

ผู้ไท = แปลว่า คนไทย/ไท ไม่มี ย ยักษ์

ในเอกสารหลายแห่งไม่น้อยเลย เขียนอย่าง ผิด ผิด ว่า “ภูไทย” แล้วเขียนตามกันมาอย่าง ผิด ผิด ผิดชนิด หงายท้อง เพราะว่า

ภู = พื้นดินที่งอกขึ้นไปบนอากาศ คือ “เขา” ในภาคกลางเรียกทับศัพท์ว่า “ภูเขา”

ชาวผู้ไท ในแคว้นสิบสองจุไท ในสิบสองปันนา ในเมืองเว้ และกลุ่ม

ที่อยู่ริมฝั่งโขง เรียกตนเองว่า “เฮาแป้นผู้ไท” = ฉันเป็นชาวผู้ไท

ชาวผู้ไท ในภาคอีสาน ที่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่เป็นพันเป็นหมื่น ครอบครัว บางตำบลมีทั้งตำบลนั้น มีในจังหวัดนครพนม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุบลราชธานี

ชาวผู้ไท ที่อยู่เมืองพวนในประเทศลาวนั้น เรียกตนเองว่า **ไทพวน** พูดภาษาเดียวกันกับ ผู้ไททั่วไป เพราะอพยพจากเมืองแถงมาตั้งหลักแหล่งที่เมืองพวน จึงเรียกตนเองว่าไทพวน

แต่ไทยสยามเรียกญาติกลุ่มนี้ว่า **ลาวพวน** เพราะอพยพมาจากเมืองพวนในประเทศลาวนั่นเอง

ฉะนั้น ในหนังสือเล่มนี้ ผมจะเขียน และเรียกญาติของผมว่า “ผู้ไท” ตลอดทั้งเล่ม และตลอดไป เพื่อให้เป็นบรรทัดฐาน เพราะเป็นการเขียน และเรียกนามที่ถูกต้อง

ที่เชียงใหม่ ผมรู้จักครอบครัวหนึ่งที่มีนามสกุล **พวน** ท่านชื่อ **สีทองพวน** ขายอาหารจานด่วนอยู่ในเมืองเชียงใหม่เรียกกันว่า **ข้าวราดแกง** ซึ่งเรียกผิด ต้องเรียกว่า **แกงราดข้าว** เพราะดักข้าวใส่จานแล้วดักแกงราดลงไป

หากถามผมว่า “เขานี้จะกินอะไร” ผมจะตอบอย่างมั่นใจว่า “ผมจะกินแกงราดข้าว”

ท่านเล่าว่า บรรพบุรุษท่านอพยพมาจากเมืองพวนประเทศลาว แล้วมาอาศัยอยู่กับกลุ่มญาติที่อำเภอเสาให้ สระบุรี เมื่อมีพระราชบัญญัตินามสกุล (พ.ศ. ๒๔๕๖) ทุกคนต้องมีนามสกุล จึงพากันไปที่อำเภอ ท่านไม่ทราบว่าจะตั้งอะไรดี เจ้าพนักงานถามว่าคุณมาจากไหนล่ะ ท่านตอบว่าผมมาจากเมืองพวนขอรับ เจ้าพนักงานบอกว่า จั๋นใช้นามสกุลว่า พวน ก็แล้วกัน จึงจดทะเบียนนามสกุลให้ว่า พวน

ทุกวันนี้ สายสกุลพวนเต็มบ้านเต็มเมือง

ลำจุล ฮาบเจริญ

สารบัญ

จังหวัดในภาคอีสาน

๑. จังหวัดขอนแก่น	๑๗
เพี้ยเมืองแพน ผู้ก่อตั้งเมืองขอนแก่น	
เจ้าจอมคำแ่วน เซลยชาวลาว ที่รัชกาลที่ ๑	
ทรงสนิทเสนาหาจนตลอดรัชกาล	
๒. จังหวัดศรีสะเกษ	๕๓
นายทองด้วง และนายบุญมา สองเจ้ากรมช้าง	
ติดตามช้างเผือกตกมัน ไปจนถึงเชิงเขาพนมดงรัก	
๓. จังหวัดสุรินทร์	๗๓
เชียงปุม ขนชาวส่วยผู้ก่อตั้งเมืองสุรินทร์	
ประวัติการตั้งนครจำปาศักดิ์	
๔. จังหวัดยโสธร	๙๗
ตำนานกองข้าวน้อย ฆ่าแม่	
๕. จังหวัดอุบลราชธานี	๑๑๕
อธิบายประเพณี ฮีตสิบสอง หรือประเพณีสิบสองเดือน	

๖. จังหวัดนครราชสีมา ๑๔๕
ประวัติท้าวสุรนารี (คุณหญิงโม)
ดงพญาไฟ
๗. จังหวัดกาฬสินธุ์ ๑๘๗
แหล่งกำเนิดเครื่องดนตรี “โปงลาง” ของภาคอีสาน
อธิบายวิธีทำปลาร้า
๘. จังหวัดอุดรธานี ๒๐๗
ชาวจีน (ฮ่อ) คือใคร?
ต้นเหตุให้ไทยต้องเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
๙. จังหวัดสกลนคร ๒๓๕
อธิบายวิธีการปกครองแบบอาญาสี่
๑๐. จังหวัดมุกดาหาร ๒๖๓
อธิบายประเพณี ครองสิบลี
รัชกาลที่ ๖ ทรงตราพระราชบัญญัตินามสกุล
เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๗
เมฆ จันทรสชา เจ้าเมืองมุกดาหาร
ผู้ได้รับนามสกุลพระราชทาน
๑๑. จังหวัดมหาสารคาม ๒๙๗
อธิบายเรื่องพุทธศตวรรษ
อธิบายลำดับตำแหน่งขุนนางสยาม
อธิบายจารีตการปกครองสมัยโบราณ

๑๒. จังหวัดบุรีรัมย์

๓๓๑

จังหวัดที่ได้ชื่อว่า เมืองปราสาทหิน
พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ ต้นตระกูล “จันทรางศุ”
รับเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
เกือบถูกไล่่ออกจากราชการ
อธิบายวิธีการคล้องช้างป่า

๑๓. จังหวัดหนองบัวลำภู

๓๖๑

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จผ่านมา
แล้วทรงพระประชวรที่เมืองนี้
เป็นเมืองต้นเหตุให้ลาวต้องเสียเอกราชให้แก่สยาม
ในสมัยกรุงธนบุรี

๑๔. จังหวัดเลย

๓๘๕

ประวัติพระธาตุศรีสองรัก สายใยเชื่อมอาณาจักร
อยุธยา-ล้านช้าง
แหล่งกำเนิด “ผีตาโขน” ประเพณีลือชื่อก้องโลก

๑๕. จังหวัดนครพนม

๔๐๙

ประวัติพระยอดเมืองขวาง เจ้าเมืองคำมวน
นักโทษแห่งสยาม วีรบุรุษที่ ร.๕ ทรงหว่านไย
ชนวนเหตุให้เกิดเหตุการณ์ ร.ศ. ๑๑๒
ที่สยามต้องเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงไปทั้งหมด
องค์พระธาตุพนมพังทลาย

๑๖. จังหวัดหนองคาย ๔๔๓
เมืองบั้งไฟพญานาค
บั้งไฟพญานาคสองความเชื่อที่ขัดแย้งกัน
ระหว่างตำนาน กับวิทยาศาสตร์
๑๗. จังหวัดชัยภูมิ ๔๖๗
อธิบายเรื่องประเพณีบุญเบิกฟ้า
มีเพียงจังหวัดเดียวในภาคอีสาน
๑๘. จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๙๕
ประวัติการสร้างนครเวียงจันทน์
ประวัติการเดินทางของพระแก้วมรกต
ที่มาของคำว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้”
แล้วเหตุใดจึงเปลี่ยนเป็น “ทุ่งกุลาสดใส”
๑๙. จังหวัดอำนาจเจริญ ๕๒๕
รายละเอียดอำนาจของ คณะอาญาสี่
แบ่งซอยอำนาจการปกครองจากมณฑล
เป็นจังหวัด อำเภอบ ตำบล หมู่บ้าน
๒๐. จังหวัดบึงกาฬ ๕๓๙
จังหวัดเกิดใหม่ล่าสุด ลำดับที่ ๗๗

ภาคอีสาน ตามการแบ่งภาคทางภูมิศาสตร์
จังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด จนถึง จังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด

๑. จังหวัดนครราชสีมา	๒๐,๕๗๐	ตารางกิโลเมตร
๒. อุบลราชธานี	๑๕,๗๓๙	"
๓. ชัยภูมิ	๑๒,๗๗๘	"
๔. อุตรธานี	๑๑,๗๘๐	"
๕. เลย	๑๑,๔๒๔	"
๖. ขอนแก่น	๑๑,๑๘๐	"
๗. สกลนคร	๑๐,๕๕๓	"
๘. บุรีรัมย์	๑๐,๓๒๑	"
๙. ศรีสะเกษ	๘,๘๓๙	"
๑๐. สุรินทร์	๘,๑๒๔	"
๑๑. หนองคาย	๗,๓๓๒	"
๑๒. กาฬสินธุ์	๖,๙๔๖	"
๑๓. นครพนม	๕,๕๒๔	"
๑๔. มหาสารคาม	๕,๒๙๑	"
๑๕. ร้อยเอ็ด	๕,๑๘๗	"
๑๖. มุกดาหาร	๔,๓๓๙	"
๑๗. บึงกาฬ	๔,๓๐๕	"
๑๘. ยโสธร	๔,๑๖๑	"
๑๙. หนองบัวลำภู	๓,๘๕๙	"
๒๐. อำนาจเจริญ	๓,๑๖๑	"

โหมโรง

ผู้ไท

ลูกผู้พี่ ลูกผู้น้อง ญาติสนิทของเรา

อาณาจักรน่านเจ้า

น่านเจ้า เป็นอาณาจักรโบราณของชนชาติไต^๑ แต่มีชื่ออาณาจักรแรกของชนชาติไต เท่าที่นักประวัติศาสตร์ค้นคว้ามาได้นั้น อาณาจักรแรกของชนชาติไต หรือ ไท อยู่ ณ บริเวณแม่น้ำ ฮวงโห อันเป็นแม่น้ำสายใหญ่และยาวที่สุดของจีน แม่น้ำสายนี้มีอีก ๒ ชื่อ คือ แม่น้ำเหลือง และแม่น้ำวิปโยค

ที่ได้ชื่อว่าแม่น้ำวิปโยคเพราะว่า แม่น้ำสายนี้เกิดอุทกภัยขึ้นร้ายแรงบ่อยมากปีเว้นปี คร่าชีวิตชาวจีนล้มหายตายจากมาตั้งแต่โบราณกาลจนนับจำนวนไม่ได้ เพราะมิได้บันทึกกันไว้

แม่น้ำ ฮวงโห มีต้นแม่น้ำอยู่ที่ทะเลสาบไม่มีชื่อ (ในแผนที่) เชิงเขาคุนลุน ซึ่งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศจีน ไหลออกจากทะเลสาบลงมาเรื่อยๆ จนถึงเมือง หลานโจว ที่เมืองนี้ มีแม่น้ำสายหนึ่งสั้นๆ เป็นแม่น้ำสาขาไหลลงมาบรรจบ แม่น้ำจึงกว้างใหญ่ขึ้นๆ แล้วพากันไหลย้อนขึ้นเหนือ

^๑เดิมใช้ชื่อว่า ชนชาติ ไต แล้วเพี้ยนมาเป็น ชนชาติไท ไม่มี ย ยักซ์ เพราะชาชนชาตินี้รักความอิสระ ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของชนชาติอื่นอย่างง่ายๆ ชอบเป็น ไท แก่ตนเอง ชนต่างเผ่าจึงเรียกชนเผ่านี้ในเวลาต่อมาว่า ชนชาติไท

เล็กน้อยผ่านเมือง **อินฉวน** ผ่านกำแพงเมืองจีนขึ้นไปจนถึงเซิงเซา **อินฉวน** ซึ่งอยู่ในเขตทะเลทรายโกบีอันกว้างใหญ่ของประเทศมองโกเลีย

เมื่อไหลไปปะทะเซิงเซาอินฉวน แม่น้ำสายนี้จึงไหลลงใต้ ผ่านเมือง **ฮูฮอต** ผ่านกำแพงเมืองจีนลงมาถึงเมือง **โหว่มา** และเมือง **ตุงฉวน** สองเมืองนี้อยู่ไม่ไกลกันมากนัก

ณ เมือง **ตุงฉวน** นี้เอง แม่น้ำฮวงโห รับน้ำจากแม่น้ำสายสั้นๆ อีกสายหนึ่งไหลมาบรรจบเป็นแม่น้ำสาขา แม่น้ำจึงกว้างใหญ่ขึ้นๆ แล้วพากันไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านเมือง **หลูหยาง เจิงโจว** แล้วหักขึ้นเหนือเล็กน้อยผ่านเมือง **จีหนาน** ไปลง **ทะเลเหลือง** ที่อ่าว **โปไฮ**

ที่อ่าว **โปไฮ** นี้เอง ก็เป็นจุดสิ้นสุดของ**กำแพงเมืองจีน** เช่นเดียวกัน

ทะเลเหลือง เป็นส่วนหนึ่งของทะเลจีนตะวันออก และจากการที่แม่น้ำ **ฮวงโห** มีสีเหลือง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่แม่น้ำไหลผ่านลงมาดินมีสีเหลือง เมื่อน้ำสีเหลืองจำนวนมหาศาลไหลลงทะเลเป็นล้านๆ ปี จึงทำให้หน้าในทะเลบริเวณดังกล่าวมีสีเหลืองไปด้วยจึงได้ชื่อว่า**ทะเลเหลือง**

ทะเลเหลือง เป็นส่วนหนึ่งของทะเลจีนตะวันออก
แม่น้ำ **ฮวงโห** มีความยาวทั้งสิ้น ๒,๗๐๐ ไมล์ หรือ ๓,๓๔๔ กิโลเมตร

ความยาว ๑ ไมล์ = ๑.๖๐๙ กิโลเมตร
ความยาว ๑ ลี้ = ๕๓๓ เมตร
พื้นที่ ๑ เอเคอร์ = ๒.๕๒๙๓ ไร่ หรือ ๒ ไร่ ๒ งานเศษเล็กน้อย/
ควรคูณด้วยทศนิยม ๔ ตำแหน่ง

น้ำหนัก ๑ ปอนด์ (Pound avoirdupois = ๔๕๓.๕๙๒ กรัม หรือ ๐.๔๕๓๕๙๒ กก.)

เจ้าสินุโล
กษัตริย์ ไทเมือง หรือน่านเจ้า
➡
รัชกาลที่ ๑
สร้างอาณาจักร หนองแส หรือน่านเจ้าในปี พ.ศ. ๑๑๙๑-๒

ทรงพาคนไทหลบภัยจากเผ่ามองโกลผู้ป่าเถื่อนมาสร้างอาณาจักรขึ้นใหม่ที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง แล้วสร้างเมือง **หนองแส** ขึ้นริมทะเลสาบเอ๋อ ห่าย เป็นเมืองหลวง (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเมือง **ตาลีฟู**) แล้วกระจายพลเมืองชาวไตออกไปทั่วบริเวณต้นแม่น้ำแดง และที่ราบลุ่มแม่น้ำดำ

แม่น้ำแดง เกิดจากน้ำในทะเลสาบ **เอ๋อ ห่าย** ไหลออกมาลงใต้ไปเรื่อยๆ แล้วไหลไปลงมาลงทะเลที่อ่าวตังเกี๋ย

ต้นแม่น้ำดำ เกิดทางทิศตะวันตกช่วงกลางๆ ของแม่น้ำแดง ระหว่างเมืองปู อู กับเมือง ตาลาน แล้วไหลไปรวมกับแม่น้ำแดงที่เมือง **เกาจี้** จึงกลายเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำแดงอันอุดมสมบูรณ์

เมื่อพากันมาสร้างอาณาจักรกันใหม่ที่หนองแสแล้ว คนไตก็ยังรวมกันไม่ติด ยังแยกกันอยู่ ๖ กลุ่ม แยกกันปกครองในกลุ่มของตน ยังรวมกันไม่ติด

ในเวลาทีกล่าวถึงนี้ พระเจ้าสินุโลทรงตั้งชื่ออาณาจักรว่า **“ไทเมือง”** แต่จีนเรียกเป็น **“น่านเจ้า”** แปลได้ว่า **“เจ้าทางทิศใต้”** อาณาจักรไทยเมือง หรือน่านเจ้า มีอาณาเขตกว้างขวางมาก

ทะเลสาบ **เอ๋อ ห่าย** นี้ คนไตเรียกว่า **หนองแส**

เจ้าฟิธล่อโก๊ะ-ขุนบรม
กษัตริย์ ไทเมือง หรือน่านเจ้า
➡<
รัชกาลที่ ๔
รับราชสมบัติในปี พ.ศ. ๑๒๗๒

จนถึงสมัยรัชกาล ขุนบรม หรือเจ้าฟิธล่อโก๊ะ ทรงเป็นกษัตริย์นักรบ
ผู้มีความสามารถ ใช้ความพยายามรวมคนไต ๖ กลุ่ม เข้าเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกันได้

ถึงปี พ.ศ. ๑๒๘๐ พ่อขุนบรม ทรงโปรดให้สร้าง เมืองแฉก ขึ้นใน
ที่ราบลุ่มน้ำดำ เพื่อเป็นศูนย์กลางของคนไทในย่านนี้ อาณาจักรน่านเจ้ามี
กษัตริย์ปกครองมาหลายสมัยด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

จนถึงปี พ.ศ. ๑๔๔๑ ราชวงศ์ก็ล่มสลายลง เนื่องจากความโหดร้าย
และไม่มีราชธรรม ของพระเจ้าขุนเจน กษัตริย์แห่งราชวงศ์ไตหนองแส

นับจากสิ้นราชวงศ์ไตหนองแสแล้ว อาณาจักรน่านเจ้าจึงมีขุนนางจีน
บ้าง ขุนนางไตบ้างหมุนเวียนกันเข้ามาปกครอง จนกระทั่งถูกชนเผ่ามองโกล
มีภูมิลำเนาอยู่ทางทิศเหนือ ยกกองทัพมาลงมารุกรานจนอาณาจักรน่านเจ้า
ล่มสลาย ตามประวัติศาสตร์บางฉบับบันทึกไว้ว่า อาณาจักรน่านเจ้าถูกยึด
โดยเบ็ดเสร็จในปี พ.ศ. ๑๓๙๖ ซึ่งอยู่ในสมัยจักรพรรดิโอะโคไต ข่าน

พยายามสร้างนครเงินยางศรีช้างแสน (เชียงแสน) ในปี พ.ศ.
๑๘๐๒

แล้วไปสร้างเมืองเชียงรายในปี พ.ศ. ๑๘๐๕

แล้วไปสร้างเมืองฝาง (อ.ฝาง จ.เชียงใหม่) ในปี พ.ศ. ๑๘๑๒

ลงมายึดเมืองลำพูนในปี พ.ศ. ๑๘๒๔

ทรงสร้างเวียงกุมกามในปี พ.ศ. ๑๘๒๙

ทรงสร้างนครเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๑๘๓๙ ทั้งหมดที่กล่าวมา พญามังรายทรงหลบหนีอิทธิพลจักรพรรดิคุบไล ช่าน นั่นเอง

ความสับสนในประวัติศาสตร์

ความสับสนเกิดขึ้นจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ในเรื่องที่ชนชาติไทหรือไท่ ทื่ออพยพออกจากอาณาจักรน่านเจ้า นั้น มิใช่ใช้เวลา ๕ ปี ๑๐ ปี แต่ทยอยอพยพออกมาจากอาณาจักรน่านเจ้านานนับได้ ๑๐๐ ปี จึงเกิดความสับสนในเรื่องปีพุทธศักราชที่อพยพ

เท่าที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาเอกสารหลายฉบับ ไม่ตรงกันเลย ซึ่งความเป็นจริงคือ ทยอยอพยพออกมาเป็นระยะๆ มิใช่เพียงครั้งสองครั้ง

ในที่นี้ จะไม่กล่าวถึงคนไต ๒ กลุ่ม ที่มุ่งตะวันตกที่ไปสร้างอาณาจักรไทอาหม และอาณาจักรฉานหรือไทใหญ่ หรือเงี้ยว แต่จะกล่าวถึงกลุ่มคนไต ที่อพยพโดยยึดแนวแม่น้ำโขง แม่น้ำแดง แม่น้ำดำ และจะกล่าวถึงญาติพี่น้องของเราที่เรียกตนเองว่า **ผู้ไท** หรือ **ไทดำ** เท่านั้น

กลุ่มที่ยึดแนวแม่น้ำโขงเป็นหลัก กลุ่มหนึ่งมาสร้างอาณาจักรเชียงแสน อีกกลุ่มหนึ่งลงมาอาณาจักรล้านช้าง อีกกลุ่มหนึ่งมาสร้างอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งร่วมสมัยกับอาณาจักรอู่ทอง และอาณาจักรอโยธยา

หลังจากอาณาจักรอโยธยาล่มสลายไปแล้ว จึงเกิดอาณาจักรศรีอยุธยาขึ้นมาในปี พ.ศ. ๑๘๙๓

กลุ่มที่ยึดแนวแม่น้ำแดงและแม่น้ำดำ ได้มาสร้างอาณาจักรสิบสองจุไท โดยมีเมืองแกลงเป็นเมืองหลวง เมืองแกลงนี้ **ขุนบรม** ได้รับสั่งให้อำมาตย์ผู้ใหญ่มาสร้างไว้ก่อนแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๒๘๐

มณฑลยูนนานมีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาลมาก พื้นที่มณฑลยูนนานในทุกวันนี้ เป็นพื้นที่ทางภาคใต้ ของอาณาจักรน่านเจ้า ถึงจะมีคนไต

อพยพออกมาจำนวนมากแล้วก็ตาม ยังมีคนได้อีกกลุ่มหนึ่งที่รักถิ่นฐานบ้านเกิดไม่ยอมย้ายออก แม้จะถูกปกครองแบบกดขี่ก็ยอมทนอยู่ ยังดกค้ำอยู่ในมณฑลยูนนานในทุกวันนี้ มีเมืองหลวงชื่อ **เมืองเชียงรุ่ง** ที่พวกเรารู้จักกันดีนั่นเอง

เรามาคำความรู้จักชนเผ่าที่เป็นสาเหตุให้คนใด ต้องอพยพออกจากอาณาจักรน่านเจ้า แตกกระสานชานกระเซ็นไปทุกทิศเพราะรักความเป็นอิสระและไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจของชนต่างเผ่าพันธุ์

ชาวมองโกเลีย ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำ **ออร์คอน** มีหัวหน้าปกครองเรียกตำแหน่งว่า **ข่าน** ชนกลุ่มนี้สร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาอย่างช้าๆ และมีความเชี่ยวชาญในการขี่ม้า บังคับม้า

จักรพรรดิ เจงกิส ข่าน

ปฐมจักรพรรดิ

จักรพรรดิเจงกิส ข่าน เป็นปฐมจักรพรรดิของชาวมองโกเลีย เป็นผู้เริ่มใช้กองทัพม้าในการสงคราม ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่เกรงขามแก่นานาชาติเป็นอย่างมาก

ในปี พ.ศ. ๗๐๘ ประเทศจีนในปัจจุบันนี้แบ่งแยกออกเป็น ๒ ประเทศ

ฝ่ายเหนือ ปกครองโดยราชวงศ์กิ้น มีเมืองหลวงอยู่ที่ **กรุงปักกิ่ง**

ฝ่ายใต้ ปกครองโดยราชวงศ์ซ่ง มีนครหลวงอยู่ที่ **เมืองหังโจว**

ในปี พ.ศ. ๑๗๕๔ กองทัพม้าของจักรพรรดิเจงกิส ข่าน หยั่งเชิงเข้ารุกรานจีนสมัยราชวงศ์กิ้น เวลานั้นยังไม่สามารถต่อกรกับกองทัพจีนได้ จักรพรรดิเจงกิส ข่าน จึงถอยกลับบ้านเมืองของตน แล้วเริ่มปรับปรุงกองทัพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อปรับปรุงกองทัพดีแล้ว จึงเริ่มบุกประเทศจีนอีกเป็นครั้งที่สอง ครั้งนี้กองทัพม้าอันเกรียงไกร บุกทะลุยตีราบไปจนถึงกรุงปักกิ่ง **จินฝ่ายเหิน** จึงตกอยู่ในอำนาจจักรพรรดิเจงกิส ข่าน โดยสิ้นเชิง

เจงกิส ข่าน จัดตั้งกองทหารกองหนึ่งควบคุมนครหลวงปักกิ่งไว้ ส่วนพระองค์เองคุมกองทัพใหญ่รุกไปทางตะวันตก บุกทะลุเรื่อยไปตลอดจนถึงดินแดนตอนกลางของทวีปเอเชีย (Asia Miner) มุ่งตะวันตกไปจนถึงยุโรปตะวันออก

จักรพรรดิเจงกิส ข่าน สิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. ๑๗๖๐

กองทัพม้าของจักรพรรดิเจงกิส ข่าน ไปถึงไหน ไม่มีใครผู้ใดหาญกล้าเข้ามาต่อกรด้วย จึงรุกต่อไปจนเกือบถึงกรุงมอสโก และเมืองเคียฟในรัสเซีย (เวลานั้นรัสเซียยังไม่ได้รวมเป็นประเทศเช่นในทุกวันนี้ เพิ่งจะรวมเป็นประเทศได้ประมาณ ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ มานี้เอง)

ณ ที่เมืองเคียฟนี้เอง จักรพรรดิเจงกิส ข่าน ป่วย เพราะตรากตรำในราชการสงครามมากเกินไป สังขารทนไม่ได้ จึงต้องรีบเดินทางกลับแต่เมื่อมาถึงได้ไม่นาน ก็สิ้นพระชนม์ในถิ่นของพระองค์เองในปี พ.ศ. ๑๗๖๐

จักรพรรดิ โอโคไต ข่าน
ดำรงตำแหน่ง ข่าน ในปี พ.ศ. ๑๗๖๐

โอโคไต ข่าน เป็นโอรสของจักรพรรดิเจงกิส ข่าน รักษาทายาท รับตำแหน่ง ข่าน แทนบิดาต่อไป แล้วสานต่อภารกิจบิดาด้วยการเบนเข็มมุ่งได้ หวังยึดดินแดน **จินภาคใต้** ของราชวงศ์สูง แต่พระองค์ก็สานภารกิจของพระบิดาได้ไม่สำเร็จ เนื่องจากจักรพรรดิโอโคไต ข่าน สิ้นพระชนม์เสียก่อนในปี พ.ศ. ๑๘๐๒

จักรพรรดิ กุบไล ข่าน ดำรงตำแหน่ง ข่าน ในปี พ.ศ. ๑๘๐๒ ➡➠

กุบไล ข่าน เป็นโอรสของจักรพรรดิโกลเด้น ข่าน รับตำแหน่ง ข่าน แทนบิดาต่อไป ในฐานะรัชทายาท แล้วจึงสานภารกิจของพระบิดาในการบุกยึดดินแดนจีนภาคใต้ของราชวงศ์สุ่งต่อไป

จักรพรรดิ **กุบไล ข่าน** สามารถพิชิตจีนภาคใต้ของราชวงศ์สุ่ง เป็นผลสำเร็จในปี พ.ศ. ๑๘๑๙

นับแต่นั้นเป็นต้นไป จีนทั้งภาคเหนือและภาคใต้ ถูกชนเผ่ามองโกลเข้าปกครองในนาม**ราชวงศ์หยวน** นานนับศตวรรษ จักรพรรดิ กุบไล ข่านพยายามสร้างความดีอย่างไร ชนชาติจีนทั้งสองภาคก็หาได้ให้ความเคารพนับถือไม่

แคว้นสิบสองจุไท

คำว่า “จุ” เพี้ยนมาจากคำว่า “จู” ของไทดำ แปลว่า “แขวง” หรือ “จังหวัด”

ญาติพี่น้องของเราที่อาณาจักรสิบสองจุไท เรียกตนเองว่า “**ผู้ไท**” มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว ญาติในสยามบางส่วน เรียกชื่อกลุ่มชนที่เป็นญาติสนิทของเราเป็น “**ชาวญไท**” **ผิดชนิดหมายท้อง** ทั้งนี้เพราะ

๑. มิได้ศึกษาประวัติศาสตร์กลุ่มชน ที่เป็นญาติของเราเอง อย่างถ่องแท้

๒. “ญ” แปลว่า “เขา” เมื่อเขียนอย่างนี้ต้องแปลว่า “ชาวเขาไทย” เข้าป่าไปเลย

๓. “ไท” ที่ป็นชื่อเผ่า ไม่มี ย ยักษ์ เพราะเป็นชนชาติที่รักความเป็นไท ยากที่จะก้มหัวให้ใครง่ายๆ

เรื่องที่ไทยสยาม เรียกญาติของเรากลุ่มนี้ ผิดเพี้ยนไปนั้น เป็นมาตั้งแต่สมัยขับไล่ฝรั่งเศสครั้งสงครามเดียนเบียนฟู เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ครั้งหนึ่งแล้ว อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อคอมมิวนิสต์เข้ายึดประเทศลาว ชาวผู้ไท หรือ ไทดำ ที่รักความเป็นอิสระ ได้อพยพหลบหนีคอมมิวนิสต์เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์สยามด้านจังหวัดหนองคาย ชาวไทยสยามต้อนรับญาติสนิทด้วยไมตรีจิต จัดหาที่อยู่ ที่กินให้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้น ท่านทราบดีว่าญาติของท่านหนีร้อนมาพึ่งเย็น ท่านรีบเดินทางไปเยี่ยมถึงค่ายอพยพ

เมื่อท่านเดินทางไปถึงบริเวณค่าย ผู้ดูแลค่ายได้เปิดเพลง “ไทดำรำพัน” ต้อนรับนายกรัฐมนตรีสยามด้วยเสียง “ซิฮาปี...” กระหึ่มก้องไปหลายคั้งลำน้าแม่โขง

จากเหตุที่เกิดขึ้นทั้งสองครั้งที่กล่าวมา สื่อสิ่งพิมพ์ประโคมข่าวเรื่องนี้นานนับเดือน สื่อแต่ละฉบับเรียกญาติของเราไม่ตรงกันเลย อยากจะตั้งชื่ออย่างไรก็ตั้งเอาตามใจชอบ ชาวพูไทย ชาวภูไท มีบางฉบับที่ใช้ผู้ไทย แต่เป็นไทยที่มี ย ยักษ์

ไม่มีสักฉบับที่เรียกอย่างถูกต้องว่า “ผู้ไท” เยาวชนรุ่นหลังจึงใช้กันมาอย่างผิดๆ แม้เอกสารของส่วนราชการก็ใช้อย่างผิดๆ มาตลอด เพราะถือว่ามิใช่เรื่อง “สำคัญ สำคัญ”

แต่ผมเห็นว่าสำคัญมาก จะเล่าให้ฟัง

นานมาแล้วที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทางอำเภอมีการจัดแข่งขันกีฬาชาวเขา ชาวเขาให้ความร่วมมือทุกคนเผ่า ขาดไม่ได้คือชาวเขาเผ่า “ม้ง”

เมื่อเข้ามาในบริเวณงาน หัวหน้านักกีฬาเผ่าม้งได้ยินเสียงประกาศถึงเผ่าของเขาว่า “แม่่ว” เขาจึงรีบเดินไปแจ้งแก่โฆษกในงานให้ทราบว่า เผ่าของเขานั้นชื่อ “ม้ง” มิใช่ “แม่่ว” ซึ่งเป็นชื่อที่ไม่สุภาพ ต่อไปขอเรียกให้ถูกต้องด้วย

แต่โฆษกเห็นว่าไม่ **สำคัญ** อะไร จึงเรียกไปตามถนัดปาก

สักครู่หัวหน้านักกีฬาเดินทางมายุ่มาหาโฆษกท่านเดิมบอกด้วยเสียงกร้าวว่า

“หากคุณยังขึ้นเรียกว่า **เผ่าแม่่ว** อีกครั้งเดียว ผมจะพานักกีฬากลับขึ้นดอยทันที”

แคว้นสิบสองจุไท ก่อนนี้เคยถูกเรียกว่า “สิบสองเจ้าไท” ถูกแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

ผู้ไทดำ และ ผู้ไทขาว

ผู้ไทดำ เกือบทั้งหมดจะอยู่ที่ เมืองแฉ่ง/เมืองควาย/เมืองดุง/เมืองม่วย/เมืองลา/เมืองโม่/เมืองหวัด/เมืองซาง **รวม ๘ หัวเมือง**

ผู้ไทขาว เกือบทั้งหมดจะอยู่ที่ เมืองไล/เมืองเจียน/เมืองมุน/เมืองบาง **รวม ๔ หัวเมือง**

เป็น ๑๒ เมือง ก่อนนั้นมีเจ้าปกครองในแต่ละหัวเมือง จึงเรียกในสมัยนั้นว่า “สิบสองเจ้าไท” ในเวลาต่อมาเมื่อยกเลิกเจ้าเมือง ลดเมืองลงเป็นจังหวัด จึงเรียกว่า “สิบสองจุไท”

สาเหตุที่เรียกไทขาว ไทดำ ทั้งๆ ที่เป็นคนไทด้วยกัน ทุกอย่างในการดำเนินชีวิตเหมือนกัน เพียงแต่มีภูมิลำเนาต่างสถานที่กันเท่านั้น มีเพียงสาเหตุเดียว คือ **รสนิยมในการแต่งกายของสตรี**

สตรีผู้ไทดำ จะนุ่งห่มด้วยผ้าสีดำ หรือสีน้ำเงินเข้ม ดำ-หรือสีน้ำเงินเข้ม ทั้งเสื้อและซิ่น

สตรีผู้ไทขาว นุ่งผ้าถุงดำ เสื้อสีนวล

ไทดำ-ไทขาว เรียกตามสีของการแต่งกายเท่านั้น ไทลื้อในสิบสองปันนา ก็เรียกตนเองว่า **ผู้ไท**

ชนชาติไทดำ

ชนชาติไทดำ สายเลือดเดียวกันกับไทยสยามในกรุงเทพฯ เผ่าเดียวกันนั่นเอง แต่ไทดำที่ตั้งมั่นอยู่ในแอ่งเมืองแอ่ง (ปัจจุบันเวียดนามเปลี่ยนเป็นเมืองเตียนเบียนฟู) เป็นไทดำที่บริสุทธิ์ ไม่มีเชื้อชาติอื่นมาปนเปื้อน

แอ่ง แปลตรงตัวคือ เทวดา เมืองแอ่งจึงเป็นเมืองเทวดา หรือเมืองเทพนคร

เมื่อพูดถึงญาติในอาณาจักรสิบสองจุไท ขอนำบทความของเจ้า-พระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) แม่ทัพใหญ่ปราบฮ่อ ในแคว้นสิบสองจุไท ในสมัยรัชกาลที่ ๕ บางส่วนเพียงเล็กน้อย ดังต่อไปนี้

ผู้ไทดำ ที่อาศัยอยู่ในดินแดนแขวงสิบสองจุไทนี้ บ้านเรือนก็เป็นบ้านที่สร้างอย่างง่าย ๆ แปลกเพียงอย่างเดียวที่บ้านหนึ่งหลังไม่ได้แบ่งเป็นห้องๆ แต่โล่งถึงกันหมด อยู่กันทั้งครอบครัว ลูกเขย ลูกสะใภ้ ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ด้วยกันหมด อยู่กันโล่งๆ อย่างนั้น ไม่มีห้องหับที่มิดชิดเลย

กลางเรือนนั้น มีเตาไฟเรียงกัน ๓-๔ เตา แล้วแต่ว่าบ้านจะใหญ่หรือเล็ก ท่านอย่าได้แปลกใจ เตาไฟนี้คือ เตาผิง ครับ เพราะที่นั่นอากาศในหน้าหนาวนั้นผ้าหนาเพียงไรก็หมดสิทธิ์ ต้องเตาผิงสถานเดียว

ผู้ไทขาว วัฒนธรรมอย่างอื่นเหมือนกันหมด ต่างกันเพียงรสนิยมในการแต่งกายที่กล่าวแล้ว ยังมีอีกอย่างคือ เวลามีสงานศพ จะนุ่งห่มด้วยสีขาว ยาวนานถึง ๓ ปี เป็นการไว้ทุกข์ที่ยาวนานมาก

ญาติผู้ใหญ่ของเราทั้งดำและขาว ทานข้าวเหนียวเหมือนชาวล้านนา
ครับ

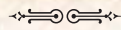
บทสรุป

อาณาจักรน่านเจ้า-เป็นอาณาจักรของชนชาติไท (ไม่มี ย ยักษ์) มีพื้นที่กว้างขวางมาก เพราะเป็นชนชาติที่ยิ่งใหญ่มาแต่โบราณ แต่ถูกชนเผ่าป่าเถื่อนทางเหนือลงมารุกราน (ชนเผ่ามองโกล) จนต้องอพยพล่องลงมาตามแนวแม่น้ำแดงแม่น้ำดำและแม่น้ำโขง ใช้เวลานานนับร้อยปี แล้วมาตั้งอาณาจักรกันใหม่

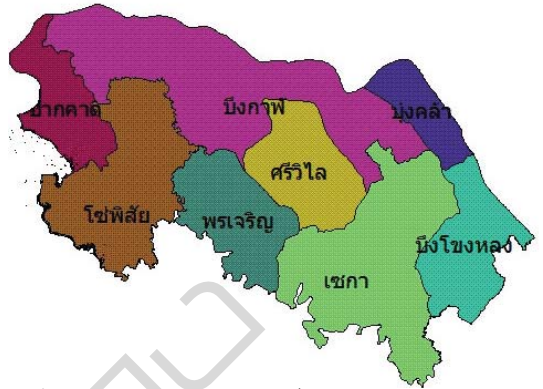
ในเวลานั้น **ขุนบรม** เป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในชนเผ่าไทให้นับถือเป็นหัวหน้าชนเผ่า ขุนบรมมีบุตรที่เกิดจากชายาต่างๆ ๗ องค์ เมื่อเติบโตใหญ่จึงให้แยกย้ายกันไปสร้างเมืองขึ้นใหม่แล้วเข้าปกครองดูแลให้บ้านเมืองของตนที่สร้างขึ้นใหม่นั้น เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

๑. ขุนลอ ไอรสองคโตะ สร้างอาณาจักรล้านช้าง ต่อมาคือประเทศลาว
 ๒. ยี่ผาลาน ไอรสที่สอง สร้างอาณาจักรสิบสองปันนา
 ๓. สามจูสง ไอรสที่สาม สร้างอาณาจักรหัวพันทั้งห้า ทั้งหก
 ๔. **ไสผง** ไอรสที่สี่ สร้างอาณาจักรโยนก ต่อมาเป็นล้านนา
 ๕. จั้ววน ไอรสที่ห้า สร้างอาณาจักรอโยธยา ต่อมาเป็นเมืองร้าง
- ราชบุตรเขยพระเจ้าอู่ทอง ได้มาสร้างกรุงศรีอยุธยาในบริเวณเมืองอโยธยาร้าง ราชบุตรเขยท่านนั้นคือ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)
๖. ลกกลม ไอรสที่หก สร้างอาณาจักรที่เป็นประเทศมอญ (เมืองหงสาวดี)
 ๗. ขุนเจือง (เจ็ดเจือง) ไอรสที่เจ็ด ปกครองเมืองพวน (เชียงขวาง)
- ผู้สืบสกุล **ไสผง** ไอรสที่สี่ ได้มาสร้างเมืองศรีสัชนาลัย-สุโขทัย
- ในเวลาต่อมาอาณาจักรสุโขทัยอ่อนกำลังลง ถูกยุบไปรวมกับอาณาจักรศรีอยุธยา ของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑

จังหวัดบึงกาฬ

น้ำตกเจ็ดสี

แผนที่

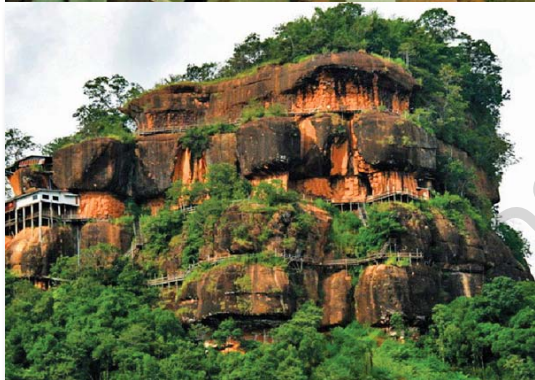
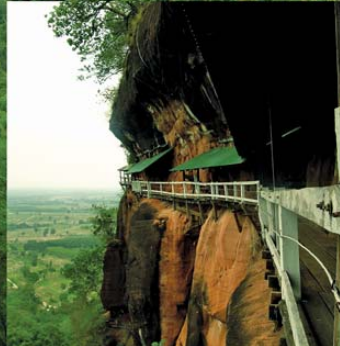
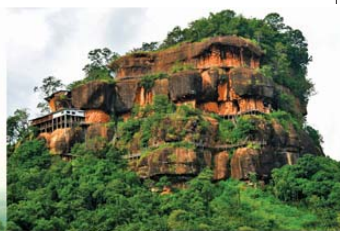
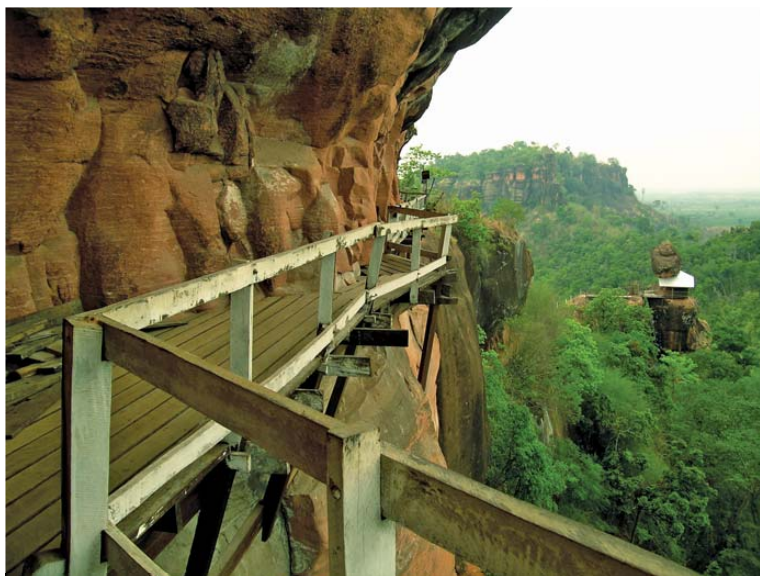

บึงโขงหลง

น้ำตกตาดกิ่นนรี

ภูทอก

หลวงพ่อบุญใหญ่ท่าไคร้

